

Studia
Capuccinorum
Boziniensia
IX

MMXXIV

Studia Capuccinorum Boziniensia IX

1224 . . . 2024

800 rokov od stigmatizácie Františka z Assisi na La Verne

2023 . . . 2026

Veľké jubileum františkánskej rodiny

1274 . . . 2024

750. výročie smrti svätého Bonaventúru

1674 . . . 2024

350 rokov od príchodu kapucínov do Pezinka,
prvého miesta ich usídlenia v Uhorsku

1674 — 2024
350 ROKOV
OD PRÍCHODU
KAPUCÍNOV
DO PEZINKA

REDAKČNÁ RADA · EDITORIAL ADVISORY BOARD

Ladislav Tkáčik OFMCap, doc. Mgr., PhD. (šéfredaktor · editor-in-chief,
Vysoká školaýtvarných umení v Bratislave)

Stefan Michael Newerkla, Univ.-Prof. (Viedenská univerzita, Viedeň)

Marta Dobrotková, prof. PhDr., CSc. (Filozofická fakulta TU, Trnava)

Rastislav Nemeč, prof. PhDr., PhD. (Pedagogická fakulta TU, Trnava)

Erika Juríková, doc. Mgr., PhD. (Trnavská univerzita, Trnava)

Martin Timko, doc. Mgr. art., ArtD. (Fakulta dramatických umení AU, Banská Bystrica)

Marek Brčák, PhDr., Ph.D. (Ústav dějin a archiv Univerzity Karlovy, Praha)

Pavel Prihatný OFMCap, ThLic., Ph.D. (Bratislava)

Miroslava Pacífika Jusková OSF, ThLic. (Generalát školských sestier sv. Františka, Rím)

© Ladislav Tkáčik · 2024

© Vydavateľstvo Minor · Kapucíni na Slovensku · 2024

ISSN 2585-8025

Obsah

Predslov 7

STUDIA

Danteho františkánstvo 11
Giuseppe Mazzotta

Dominik Mokoš OFM (1718 – 1776) a jeho kazateľská tvorba
(Východiská a možnosti výskumu) 43
Angela Škovierová

„Svatí z katakomb“ v kostele Narození Páně v pražské Loreť 59
Marie Vymazalová

Velký kostel menších bratří
(Stavební vývoj konventního chrámu sv. Ducha v Opavě) 80
Lucie Augustínková

Normalita ako predpoklad skúsenosti 108
Daniela Bendžalová

Ako mlčí obraz? 121
Ladislav Tkáčik

VARIA

Projekt Historical and *Theological Lexicon of the Septuagint*:
Príklad hesla εὐλογεῖν „zvelebovať/žehnať“ 133
Helena Panczová

Svätý Bonaventúra, hlas, ktorý je aktuálny aj dnes.
List generálnych ministrov pri príležitosti 750. výročia
smrti svätého Bonaventúru 146

CENSURAE LIBRORUM

Ivan Gerát (ed.). *Téma Troch kráľov v umení a kultúre* 157

Stéphane Breton (ed.). *Penser le silence* 160

Charles Bobant. *L'art et le monde. Une esthétique
phénoménologique* 163

Günter Figal. *Ästhetik der Architektur* 165

Autori 171

Predslov

V tomto roku si s vďačným srdcom pripomínáme 350. výročie usídlenia prvých kapucínov v Uhorsku. Žiadosť o založenie kapucínskych kláštorov v Uhorsku adresoval pápežovi Klementovi X. cisár Leopold I. Pápež následne dekrétom „Exponi nobis“ z 15. septembra 1673 udelil generálnemu predstavenému Štefanovi z Ceseny súhlas so založením kláštorov v Bratislave a Pezinku. Prví bratia sa usídlili v Uhorsku napokon v roku 1674 v Pezinku a o dva roky neskôr, v roku 1676 v Bratislave.¹

350 rokov prítomnosti bratov na jednom mieste, v jednom z vinárskych mestečiek na úpäti Malých Karpát. I dnes je za jedným z kláštorných okien z diaľky počuť vlak a na pozadí podvečerného ruchu dolieha zo zámockého parku k môjmu pracovnému stolu škriekanie pávov, ktoré sa miesi s pokrikovaním naháňajúcich sa detí v kláštornej záhrade. Po schodoch počujem zbiehať svižným krokom – rovnako ako nespočetnekrát predtým – brata náhliaceho sa do spovednice či do starobylej sakristie pripraviť sa na slávenie omše. Priestor je viac než šerom, vlhkom či vôňou navoskovanej dýhy sýtený dôvernými vrstvami času. Útočisko pre tolkých bratov, ktorý ho nazývali domovom predo mnou. Priestor, ktorý uhnietol ich i mňa, scitlivel ma a každodennou mimetickou hrou poznačil i moje telo. Vzájomne sme sa prepletili, zanorili do seba tak, že ho zo mňa už nič nevypudí, žiaden čas bezozbytku neprepíše, tento kláštor, toto mesto, i jeho pôvabnú mierne zvlnenú veternú krajinu.

Človeku vlastná túžba po bývaní je domáhaním sa zmyslu. Ozmyslenie života sa deje ako pamätlivosť. Tak sa deje život, takto generuje zmysel a teda aj porozumenie miestu, prebúdzanie hlbokých vrstiev

1) Cf. bližšie Ladislav Tkáčik. *Kapucíni na Slovensku. 1674 – 1987 – 2017*. Bratislava: Minor, 2017.

jeho pamäte. Steinbock hovorí, že „Osvojenie (Übernahme) a preberanie (Aufnehmen) sú spôsobmi, ktorými individuálna bytosť participuje na spoločnej konštitúcii vlastného sveta, jednak s tými, ktorí sú jej súčasníkmi, ako aj s tými, ktorí ju generatívne predišli, alebo ju prežijú.“² Medzi mnou a miestom vzniká generatívna väzba, ktorá je založená na transcendentálnej jednote dejín: Miesto ma nasycuje zmyslom, jeho pamäť významami a ja miesto vlastným životom. Neviditeľné ako nevidené sa stáva viditeľným, zviditeľňuje sa. A v tomto okamihu stojí moja provincia opäť pred úlohou, ktorú z nej nikto nesníme, dolieha na každého z nás a nechce sa nechať odbiť, ako toľkokrát predtým.

„Ako hľadať to, čo je priestoru vlastné? No, existuje istá cestička, len je úzka a kľukatá. Pokúsime sa započúvať do reči. O čom vypovedá reč v slove priestor? Ozýva sa v ňom presvetľovanie. Presvetliť znamená: uvoľniť, prekliessniť divočinu. Presvetlenie prináša voľnosť, otvorenosť pre pobývanie a bývanie človeka. Presvetľovanie, myslené na základe toho, čo mu je vlastné, je uvoľňovaním miest, na ktorých sa osudy pobývajúcich ľudí obracajú k spásnemu domovu alebo neradostnému bezdomovectvu či k ľahostajnému vzťahu k jednému i druhému. Presvetľovanie je uvoľňovaním miest, na ktorých sa zjavuje Boh, miest, z ktorých božské (die Göttlichen) ustúpilo, miest, na ktorých sa božské už dlho zdráha zjaviť. Presvetľovanie vždy núka miesto pre bývanie. Profánne priestory sú vždy priváciou dávnych sakrálnych priestorov“³, píše Heidegger v texte adresovanom sochárovi Eduardovi Chillidovi.

V tomto zmysle sú aj texty zhromaždené v tomto zväzku našej ročenky modalitou presvetľovania, namáhavého kliesnenia si osamelej cestičky častokrát nehostinnými húštinami balastu v dialke zahliadajúc neustále unikajúci blikotavý zmysel, cestami presvetľovania miest pamäte, priestorov geografických, kultúrnych i vnútorných, keďže máme svoje miesta a ony majú nás, keďže obývame priestory, ktoré nás láskavo prijali, osvojili si nás a my ich podobne, ako si kapucíni zamilovali svoj dom v Pezinku, prvý v Uhorsku.

Ladislav Tkáčik

2) Anthony A. Steinbock. *Domáce a cudzie. Generatívna fenomenológia a Husserl.* Pusté Úľany: Schola Philosophica, 2013, s. 241.

3) Martin Heidegger. Die Kunst und der Raum, In: Id., *Aus der Erfahrung des Denkens 1910-1976. Gesamtausgabe* 13. Frankfurt am Main: Vittorio Klostermann, 1983, s. 206.